AVKP actueel

Tweemaandelijkse ledenbrief van de Archeologische Vereniging Kempen-Peelland, AWN afd. 23

Verenigingsruimte: Keizersgracht 2; 5611 GD EINDHOVEN

Tel.040-244 65 17; e-mail: ***awnafdeling23@wanadoo.nl***

Nr. 13, juli 2005

Eindred: R. S. Postma, Winselerhof 23, 5625 LW EINDHOVEN, tel. 040 - 241 25 70, e-mail: ***r-postma@chello.nl***

Activiteitenkalender

za. 10 en zo. 11 sept. **Open monumentendag 2005 met als thema: religieus erfgoed.**
We hebben als AVKP geen speciale activiteiten op deze dagen. Het informatiecentrum bij de opgraving Catharinaplein is zaterdag open (zoals alle zaterdagen).
Als locale werkgroepen nog iets organiseren horen we dat graag en willen we zonodig ondersteuning bieden.

di. 13 sept. **'Verleden wordt heden'. De bijdragen van vrijwilligers in het gemeentelijke archeologiebeleid.** Een door de AVKP georganiseerd symposium voor vrijwilligers en vertegenwoordigers van gemeenten en andere overheden in Kasteel Helmond. Alle leden hebben inmiddels een folder en aanmeldingsformulier ontvangen. Bij overintekening (max. 90 personen) selecteren we op doelgroep (vrijwilliger of gemeenten) en op datum van inschrijving. Dus meldt u snel aan.

za. 17 sept. **Opgraving in HOME van een 'volkuil'.** Zie voor meer informatie AVKP actueel nr. 12. Aanmelden archeologie@eindhoven.nl of op het informatiebord in de werkruimte

wo. 19 okt. **AVKP-cursus 'Aardewerk uit de ijzertijd en inheems-Romeins aardewerk in het zuiden van Nederland'.** Peter van den Broeke (Bureau Archeologie gemeente Nijmegen). Van 20.15-22.00 uur. Locatie en wijze van aanmelding worden nog nader bekend gemaakt

wo. 2 nov. **AVKP-cursus 'Aardewerk uit de Romeinse tijd in het zuiden van Nederland'.** Harry van Enckevort (Bureau Archeologie gemeente Nijmegen). Van 20.15 tot 22.00 uur. Locatie en wijze van aanmelding worden nog nader bekend gemaakt

do. 10 nov. **Symposium 'Biografie van Peelland'** in het gemeentehuis Deurne. Dit symposium wordt georganiseerd door de SAS, in samenwerking met de BRG en museum de Wieger. Meer informatie en aanmelding: brg@erfgoedbrabant.nl

Cursus aardewerk

Het komend najaar is opnieuw een cursus voor AVKP-leden gepland (19 okt en 2 nov.). Ditmaal een gespecialiseerd cursus over aardewerk uit de IJzertijd en de Romeinse tijd. De cursus wordt gegeven door Peter van den Broeke en Harry van Enckevort . Beiden zijn gerenommeerde specialisten op deze vakgebieden en hebben er veel over gepubliceerd. De cursussen zullen worden geïllustreerd met afbeeldingen en archeologische vondsten.
Locatie en wijze van aanmelding wordt nader bekend gemaakt omdat we, in verband met de aanstaande verhuizing, nog niet weten waar we dan terechtkunnen (en hoeveel plaats we daar hebben).

Van het Archeologische Centrum Eindhoven

Werkavonden (woensdagavonden) tijdens vakantieperiode

Tijdens de zomervakantie zal tijdens de woensdagavonden het Archeologisch Centrum Eindhoven geopend blijven.

Verhuizing Archeologisch Centrum Eindhoven
Naar alle waarschijnlijkheid zal het Archeologisch Centrum Eindhoven (waar onder meer de wekelijkse woensdagavond-vrijwilligers-bijeenkomsten plaatsvinden) verhuizen naar het 'Klokgebouw" (een voormalige Philips-fabriek nabij het NS-station Beukenlaan). Het huidige onderkomen is immers per 1 oktober aanstaande verkocht. Of nog vóór deze datum werkelijk kan worden verhuisd, staat echter niet vast. Dat is onder meer afhankelijk van enkele kleine verbouwingen en een wijziging in het bestemmingsplan van het voormalige fabriekscomplex. In elk geval zal het nieuwe onderkomen veel meer vloeroppervlakte hebben dan nu het geval is. Bovendien is er ruime parkeergelegenheid.

Veldwerk
De komende maanden zullen in de regio in elk geval de volgende opgravingen plaatsvinden (behalve in Gagelbosch zijn vrijwilligers bijzonder welkom):
- Eindhoven - Catharinakerk
- Eindhoven - Gagelbosch: proefopgraving 6 t/m circa 20 juli (hier zal tevens een AWN-werkkamp plaatsvinden, voor vrijwilligers uit de regio is nu nog geen plaats; in 2006 zal een grootschalig onderzoek plaatsvinden waar veel gelegenheid is voor deelname door vrijwilligers).
- Eindhoven - Laarstraat: opgraving van circa 20 juli t/m eind augustus van een akker langs de A2 met een deel van een Romeins grafveld en een laatmiddeleeuwse nederzetting. Het terrein is in 2004 en 2005 reeds grotendeels opgegraven.
- Eindhoven - Meerhoven: (start circa november, duur: circa 8 maanden): nederzettingen uit de Bronstijd en de IJzertijd.
- Helmond - Oud Ven (in het zuiden van Brandevoort): proefopgraving op vermoedelijk een nederzettingsterrein uit de Romeinse tijd (juli/augustus).
- Helmond - Past. van Leeuwenstraat (palissade (?) uit de late Middeleeuwen (juli/augustus)
- Gemert - Latijnse School (deel van een houten kasteel-complex, najaar)
- Gemert - Berglaren/Molenakkers (proefsleuvenonderzoek, najaar)

Voor nadere informatie of voor opgave kan men terecht op archeologie@eindhoven.nl

<u>Van het bestuur</u>

Bijeenkomst correspondenten AVKP actueel en AVKP bestuur
Deze bijeenkomst vond dit jaar plaats op 11 juni. jl. in het Hof van Solms in Oirschot. Een sfeervolle locatie. Een korte samenvatting van de bespreking vindt u hieronder. Na de vergadering gaf Frits Speentjes, correspondent en burgemeester van Oirschot, een zeer persoonlijke rondleiding door zijn dorp. Er is veel te zien en verrassend was dat het voor verschillende correspondenten hun eerste bezoek aan Oirschot was.
We gaan deze 'bijeenkomsten op locatie' nu ieder jaar herhalen. Voor volgend jaar staat Schijndel, in principe, op de agenda. Dan wordt daar door tal van organisaties waaronder de AVKP, een tentoonstelling en manifestatie georganiseerd over de 'Gouden Eeuw van Schijndel'. U hoort daar meer over.

Hoofdpunten uit het overleg met correspondenten
Besproken zijn de vervolgacties n.a.v. de vorig jaar geconstateerde knelpunten :
- Overleg met de provinciaal archeoloog Martin Meffert. Alle door ons geconstateerde problemen zijn door hem onderschreven.. Diens beleid en (beperkte) mogelijkheden zijn verduidelijkt. Afgesproken is dat de AVKP voortaan als contactpersoon voor de provinciaal archeoloog zal fungeren wanneer hij inzet van vrijwilligers adviseert. Als AVKP zullen we dan per omgaande contact opnemen met de betreffende lokale vrijwilligers.
- Brief aan Stichting BRG met het verzoek opnieuw een Archeologische Kroniek te doen uitgeven. Indien we van de BRG een negatieve of geen reactie krijgen zullen we dit verzoek voorleggen aan Gedeputeerde Luijendijk.

-

- Ondersteuning lokale werkgroepen. Er is vanuit het bestuur op hun verzoek ondersteuning gegeven aan de Heemkundekring Nuenen.
- Het symposium 'Verleden wordt heden' op 13-9 in Kasteel Helmond. De correspondenten adviseren de insteek van de gemeente nadrukkelijker in het programma tot uitdrukking te brengen. Het programma zelf is niet meer gewijzigd. We hebben wel in een speciale uitnodiging voor gemeenten dit belang toegelicht.

Stand van zaken in de regio en gemeentelijke archeologiebeleid
Dit op basis van de door de correspondenten gegeven informatie.
In verschillende gemeenten is nieuwbouw of vervanging aan de orde of vinden werkzaamheden plaats in het kader van ruilverkaveling, reconstructie of ontgronding. Heemkundekringen en locale werkgroepen bewaken zo goed mogelijk de aandacht voor archeologie in de planningsprocedures. Dat lukt slechts ten dele. Sommige gemeenten hebben weinig oog voor archeologie of het heeft weinig prioriteit.
Voorbeelden waar wel een goed overleg is tussen gemeenten en vrijwilligers zijn o.a. Aalst Waarle, (Stichting Waalres Erfgoed wordt bij alle bouwactiviteiten geïnformeerd) en Gemert Bakel (een vast maandelijks overleg met de gemeente).
In Uden hebben de vrijwilligers een goed onderbouwd protest ingediend tegen plannen van de gemeente. Het heeft geleid tot een gesprek met de wethouder. Er zijn een aantal afspraken gemaakt (oa, waarneming door vrijwilligers bij ontgronding van een dekzandrug) maar erg goed loopt dat nog niet.
Het is van belang te weten dat dorpskernen niet op de provinciale Cultuurhistorische waardenkaart staan. Gemeenten moeten zelf attentiegebieden aanwijzen (en vrijwilligers moeten daar zonodig om vragen).

Er komt wel geleidelijk meer beleidsontwikkeling door gemeenten op gang. De gemeente Schijndel heeft het initiatief genomen om te komen tot regionale samenwerking tussen een aantal gemeenten. Er is nog weinig reactie op van andere gemeenten. In Deurne heeft de gemeente hulp van de AVKP (Ria Berkvens) gevraagd bij het maken van een beleidsnotitie. Ook in Asten is een en ander op gang aan het komen.
De gemeente St. Oedenrode is bezig met het maken van een archeologische waardenkaart, in Aalst Waalre is die kaart voltooid en Uden voelt wel wat voor het gaan maken van zo'n kaart. Bladel is bezig met een monumentenverordening, met ook bepalingen over archeologie. Er is een gesprek hierover toegezegd, maar dat heeft nog niet plaatsgevonden.
Het belang van een gemeentelijk archeologiebeleid zal op het symposium van 13 september nog eens worden onderstreept.

Inventariserend onderzoek en lopende projecten
Op veel plaatsten is inventariserend archeologische onderzoek voorzien of reeds uitgevoerd. Veelal als booronderzoek. Proefsleuvenonderzoek is ondermeer gepland in Deurne (St. Jozef Parochie) en Someren, (een grootschalig proefsleuvenonderzoek in Waterdal 3). In Uden vindt verder onderzoek plaats van het urnenveld en een van de grafheuvels mag via de kwadrantmethode worden opgegraven.
Er is door de correspondenten ook inhoudelijk over lopend onderzoek gerapporteerd. We zullen trachten daar in een later stadium nog een keer afzonderlijk verslag van te doen.

Vrijwilligers doen zelf uitvoerend onderzoek of hopen dat te doen in Aarle Rixtel - centrum (onderzoek is uitgevoerd, verwerking loopt nog), Someren - Vecht (is na vertraging nu uitgevoerd) en Cranendonk - Mavo-terrein (op dit een terrein was bij booronderzoek slechts één scherf is gevonden., de werkgroep Cranendonck hoopt nu zelf een vervolgonderzoek te kunnen doen). In Hooge Mierden hoopt de heemkundekring bij de sloop van enkele panden waarnemingen te kunnen doen.

Als knelpunten worden ook nu weer gemeld:

- booronderzoek op zandgronden geeft onvoldoende informatie, toch worden die nog steeds uitgevoerd en op basis daarvan besloten dat geen vervolgonderzoek nodig is;

- ook als uit het vooronderzoek blijkt dat vervolgonderzoek wenselijk is, is dat nog geen garantie dat er dat ook komt. De gemeente kan en moet hier zelf een afweging in maken. Zo is er in Laarbeek al veel uitgegeven aan eerder onderzoek en is het maar de vraag of er een vervolgonderzoek komt voor de Beekse Akkers;
- vrijwilligers krijgen geen of in een heel laat stadium inzage in de rapportage van waardestellend onderzoek (zoals bureaustudies, booronderzoek, proefsleuven). Ze kunnen daardoor niet adequaat reageren. En als ze wel reageren kan een bureau dat commentaar negeren (zoals in Uden is ervaren).

We zullen op het symposium van 13 september deze punten nadrukkelijk aan de orde stellen.

Bibliotheekboeken in de werkruimte

Het afgelopen jaar zijn er geen boeken aangeschaft voor de bibliotheek door de AVKP. Door het Archeologisch Centrum worden zeer veel boeken ingekocht, waardoor er voornamelijk dubbele exemplaren zouden komen indien de AVKP zelf weer boeken gaat inkopen. Een reden om zelf boeken aan de schaffen is de mogelijkheid van uitleen (kan alleen voor boeken van de AVKP)
Een onderzoek naar het gebruik leert dat er in 2004 dertig boeken zijn uitgeleend aan leden of medewerkers van de archeologische dienst. In totaal ging het hierbij om 14 personen.
De vraag was dus of het nog nodig is om een eigen afdelingsboekenbeleid te formuleren. In de Ledenvergadering van 16 maart jl. is dit punt besproken en naar aanleiding daarvan heeft het bestuur besloten om een inventarisatie te houden van boeken die de leden van de AVKP graag in de bibliotheek in de werkruimte zouden willen zien. Dat kunnen boeken zijn voor de uitleen maar ook (dubbele) boeken als naslagwerk. Sommige naslagwerken zijn zo populair dat meerdere exemplaren op een werkavond welkom zouden zijn.
Het bestuur heeft een budget gereserveerd voor naslagwerken en boeken die informatie bieden voor onderzoek. Het doel is om een zodanige bibliotheek te verkrijgen dat de leden voor hun disciplines en interessegebieden zoveel mogelijk gegevens uit de literatuur kunnen halen. Ook aanvullende vakgebieden komen in aanmerking voor aanschaf door de AVKP. **Maak gebruik van deze mogelijkheid!**
Aan het prikbord in de werkruimte hangt een intekenlijst voor boeken die voor onderzoek gewenst zijn. Wensen voor boeken kunnen ook digitaal worden doorgegeven: awnafdeling23@wanadoo.nl Het verzoek is de gegevens per boek zo compleet mogelijk te vermelden. (Haro van Galen)

Oirschot/De Beerzen

Archeologie ontsluiert het verhaal van een plek. Zij toont onze geschiedenis; vaak in relatie tot de wordingsgeschiedenis van het landschap. Redenen van natuur en milieu (klimaatverandering) zijn aanleiding voor een megaproject landschapsbouw in en langs de Groote Beerze. Het project is genomineerd voor een belangrijke landschapsprijs. Tijdens de werkzaamheden van dit samenwerkingsprojekt van Waterschap De Dommel, gemeente, provincie, ZLTO en Brabants Landschap worden onverwacht in en kort op de beek minimaal 40 sporen uit de volle Middeleeuwen blootgelegd. Het gaat om een voorde, karresporen en naar het zich laat aanzien gebouwstructuren; deels, merkwaardig genoeg, ingegraven in de ijzeroer. Een leuke vondst is een wetsteentje. Onderschatting van het belang van de archeologie van de beekdalen, onvoldoende en onjuiste aandacht in de voorfasen en uiterst beperkte onderzoeksmogelijkheden op het moment dat het eigenlijk te laat is, maken dat het verhaal van deze plek ook inhoud dat niet alleen de Middeleeuwen duistere tijden waren. Laat een eventueel toe te kennen landschapsprijs er geen zijn van schoonheid maar ter aanmoediging voor de archeologie van de beekdalen.
(corr. Bart Beex)